

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 82/07-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti V. P. a I. P., obaja bytom T., zastúpených advokátkou JUDr. M. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava (pôvodne postupom Okresného súdu Piešťany) v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. P. a I. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. V. P. a I. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie každému v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V. P. a I. P. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 15 324 Sk (slovom pätnásťtisícristodvadsaťštyri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. M. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 17. mája 2007 č. k. II. ÚS 82/07-15 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. P. a I. P., obaja bytom T. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02 sa žalobou podanou 17. decembra 2002 (pred zlúčením s okresným súdom k 1. januáru 2005 pôvodne podanou Okresnému súdu Piešťany, pozn.) sťažovatelia domáhali uloženia povinnosti žalovanému kúpnu zmluvou previesť na nich vlastnícke právo k bytu a spoluvlastnícke právo k spoločným častiam a spoločným zariadeniam bytového domu. Podľa tvrdenia sťažovateľov okresný súd koná v ich veci so zbytočnými prieťahmi, resp. vôbec nekoná, čím sa predlžuje stav ich právnej neistoty a odd'ahuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

«Žalobou zo dňa 02. 12. 2002 sa sťažovatelia v I. a II. rade domáhajú nahradenia vyhlásenia vôle súdom odporcu P. K. (...). V celom, zatiaľ 4-ročnom súdnom „konaní“ nebolo Okresným súdom v Trnave vytyčené žiadne pojednávanie.

(...) Zarážajúca je i tá skutočnosť, okrem tej, že od podania žaloby uplynuli viac ako 4 roky, že v tejto lehote nebol vo veci zo strany Okresného súdu v Trnave urobený žiaden úkon. Okresný súd v Trnave nereagoval ani na žiadosť zo dňa 13. 07. 2006 o riadne konanie a rozhodnutie vo veci.

Neodôvodnené prietahy, ktorým sa konanie nezmyselne predlžuje, a to najmä nečinnosťou Okresného súdu v Trnave, viedli k porušeniu, resp. je porušené a je porušované, základné právo na prerokovanie veci sťažovateľov v I. a II. rade bez zbytočných prietahov. Od podania žaloby Okresný súd Trnava vo veci riadne nekoná resp. vôbec nekoná.»

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľov v I. a II. rade, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, bolo postupom Okresného súdu v Trnave porušené.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C/274/2002 konal bez ďalších prietahov.

3. V. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- Sk (...), ktorému ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. I. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- Sk (...), ktorej ich je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

5. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia (2 právne úkony vykonané v roku 2007 v zmysle § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 13 ods. 3 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb) V. P. a I. P. v sume 9.860,- Sk (...) advokátke JUDr. M. K. (...) na jej účet (...) vedený v ČSOB, a. s., pobočka P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredseda listom sp. zn. Spr. 491/07 z 19. septembra 2007 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom zo 4. októbra 2007._

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Z úradnej činnosti súdu bolo zistené, že takýchto návrhov (ako bol aj návrh sťažovateľov, pozn.) napadlo v tom čase na bývalý OS Piešťany celkom 12 t. j. tieto boli skutkovo totožné, keď sa odlišovali len v označení žalobcov. (...)

Vo všetkých uvedených veciach ktoré napadli do oddelenia 5 C a 11 C je zákonnou sudkyňou, ktorá tieto prejednáva Mgr. Š. , ktorá keďže bolo potrebné pre rozhodnutie vo veci samej v dvoch prípadoch nariadila znalecké dokazovanie, ktorého závery mal vec prejednávajúci sudca v úmysle použiť aj v tomto konaní a to z dôvodu procesnej ekonomie. V uvedených veciach bolo taktiež meritórne rozhodnuté (PN-11C 279/02, PN-11C 275/02, PN-5C 41/02). Vo všetkých týchto veciach odvolací súd - Krajský súd Trnava rozsudky súdu I. stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (...).

Vzhľadom k tomu, ako vyplýva aj z rozhodnutí Krajského súdu, dochádza v uvedených veciach, k rôznym právnym názorom, pričom v záujme zachovania zjednotenia v rozhodovacej činnosti, právnej istoty a stability je účelné, aby mohli byť v tomto konaní použité výsledky dokazovania z uvedených konaní (znalecké posudku a podobne), ako aj právny názor odvolacieho súdu čo by nepochybne prospelo aj k rozhodovacej činnosti v tejto veci. (...)“

Listom z 3. októbra 2007 predseda okresného súdu oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„Súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania.

S vyjadrením zákonného sudcu Okresného súdu Trnava nesúhlasíme s časťou rôznosti právnych názorov, s procesnou ekonómiou, nakoľko vec nie je ani skutkovo a ani právne zložitá (ide o bežnú agendu prvostupňových súdov), nie je dôležité ani znalecké dokazovanie nakoľko znalec by len potvrdil zákon, čím by išlo len o ďalší zbytočný priesťah v konaní.

Zákonný sudca Okresného súdu Trnava v prejednávanej veci pripustil zbytočné priesťahy, ktoré odôvodnil s čakaním na právoplatnosť iných skutkovo totožných právnych sporoch, čo je však v rozpore nielen so všeobecnými záväznými právnymi predpismi ale predovšetkým s Ústavou SR a takéto konanie zo strany zákonného sudcu je neprípustné nakoľko súdy sú nezávislé a nestranné a v prípade akéhokoľvek rozhodnutia vo veci samej príslušný právny predpis umožňuje vyjadriť svoj nesúhlas s rozhodnutím súdu podaním riadneho opravného prostriedku. (...)

Vzhľadom k uvedenému trváme na podanej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu a zároveň si uplatňujeme ďalšie trovy právneho zastúpenia súvisiace s týmto vyjadrením (...) vo výške 5.108,- Sk, t. j. spolu s právnymi úkonmi – prevzatie a podanie na ústavný súd – spolu vo výške 15.324,- Sk.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. PN 12 C 274/02:

- 17. december 2002 – žalobou podanou pôvodne Okresnému súdu Piešťany sa sťažovatelia domáhali uloženia povinnosti žalovanému udeliť súhlas na prevod bytu do vlastníctva sťažovateľov,
- 19. apríl 2005 – zákonný sudca okresného súdu dal pokyn zistiť, či v spise vedenom pod sp. zn. 11 C 280/2002 bol už vypracovaný znalecký posudok súdnym znalcom, ktorý mal určiť „výšku regulovanej ceny bytu“,
- 26. apríl 2005 – okresným súdom bolo zistené, že v spise vedenom pod sp. zn. 11 C 280/2002 ešte nebol vypracovaný znalecký posudok,
- 14. jún 2005 – k spisu bol pripojený znalecký posudok zo spisu sp. zn. 11 C 280/2002,
- 28. september 2005 – sťažovatelia upravili žalobný petit v konkretizácii kúpnej ceny, za ktorú chceli byt odkúpiť od žalovaného,
- 28. máj 2007 – okresný súd uznesením uložil sťažovateľom, aby odstránili nedostatky žaloby spočívajúce v nedostatočnom označení bytu a jeho príslušenstva, ktoré žiadali previesť do ich vlastníctva,
- 22. jún 2007 – sťažovatelia reagovali na výzvu okresného súdu s tým, že žiadali, aby okresný súd svojím rozhodnutím nahradil vôľu žalovaného a uzatvoril so sťažovateľmi kúpnu zmluvu o prevode bytu a jeho príslušenstva do vlastníctva sťažovateľov,
- 16. november 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 5. december 2007.

Podľa zistenia ústavného súdu vo veci nebol vykonaný žiaden ďalší procesný úkon.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PN 12 C 274/02 o žalobe sťažovateľov, ktorou sa domáhajú, aby okresný súd svojím rozhodnutím nahradil vôľu žalovaného a uzavrel s nimi kúpnu zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu a jeho príslušenstvu zo žalovaného na

sťažovateľov, došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že tak predmet konania, ktorého prerokovanie tvorí štandardnú rozhodovaciu prax prvostupňových súdov v občianskoprávných veciach, ako aj doterajší procesný priebeh a stav konania nenasvedčujú tomu, že by išlo o vec právne či fakticky zložitú, ktorej prerokovanie by si vyžadovalo doterajšiu dĺžku konania (viac ako 4 roky a 9 mesiacov). K tejto otázke sa podpredseda okresného súdu nevyjadril.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom. K tejto otázke sa podpredseda okresného súdu nevyjadril.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti prihliadol aj na § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa zistenia ústavného súdu, okresný súd od podania žaloby 17. decembra 2002 nezabezpečil procesný postup v danej veci v zmysle citovaného ustanovenia Občianskeho

súdneho poriadku a prvý procesný úkon vykonal až po viac ako 4 rokoch a 5 mesiacoch, t. j. 28. mája 2007, keď vyzval sťažovateľov na odstránenie nedostatkov žaloby. Do tej doby zákonný sudca iba raz zisťoval, či bol vypracovaný znalecký posudok v inej veci. Rovnako po reakcii sťažovateľov na výzvu okresného súdu z 22. júna 2007 okresný súd vykonal procesný úkon až po takmer 5 mesiacoch 16. novembra 2007, keď nariadil pojednávanie na 5. december 2007.

Postup okresného súdu je poznačený nečinnosťou počas celého obdobia trvania konania a ústavný súd ho hodnotí ako porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia, každý v sume po 150 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na zistenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu, považuje za primerané v sume 40 000 Sk pre každého zo sťažovateľov, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal s'ťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v sume 15 324 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých s'ťažovateľov je 2 376 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal s'ťažovateľom úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnému súdu a vyjadrenie zo 4. októbra 2007), čo v prípade dvoch s'ťažovateľov predstavuje celkovú sumu 15 324 Sk vrátane režijného paušálu tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2007